

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ЮРИДИЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ”
(для бакалаврів)

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено професором кафедри історії та теорії держави і права
О. В. Івановою

Затверджено на кафедрі історії та теорії держави і права
(протокол № 11 від 19.06.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Іванова О. В. Навчальна програма дисципліни “Юридична конфліктологія” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 23 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Юридична конфліктологія”, теми контрольних робіт, вказівки до самостійного вивчення програмного матеріалу та виконання контрольної роботи, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Соціальні конфлікти найчастіше відбуваються у сфері правових відносин, спричинюються юридичними ситуаціями і вирішуються юридичними засобами. Судові, правоохоронні та правозастосовні органи, а зрештою всі фахівці-юристи значну частину своєї діяльності присвячують аналізу, розслідуванню, розгляду та запобіганню конфліктам. Отже, цілком нагальною є потреба у вивченні майбутніми правознавцями юридичної конфліктології.

Мета дисципліни полягає у вивченні основних положень загальної теорії юридичної конфліктології, підвищенні методологічної та методичної підготовки майбутніх юристів до дій у конфліктних ситуаціях.

Юридична конфліктологія є професійно спрямованою навчальною дисципліною з підготовки спеціалістів з права. Вивчення юридичної конфліктології тісно пов'язане із опануванням таких суміжних навчальних дисциплін, як цивільне, трудове, господарське, фінансове, кримінальне, процесуальне право, юридична психологія.

Знання юридичної конфліктології сприятимуть пізнанню студентами психічних явищ і закономірностей, які виникають у сферах діяльності, що регулюються нормами права.

Навчальна програма дисципліни “Юридична конфліктологія” розрахована на студентів, які навчаються за спеціальностями “Психологія”, “Практична психологія”, “Правознавство”, “Правоохоронна діяльність”.

Загальні вимоги до вивчення курсу.

студенти повинні знати:

- місце юридичної конфліктології в системі психологічної науки та права, її предмет, історію розвитку; систему, основні поняття;
- методологічні засади юридичної конфліктології;
- характеристики юридичного конфлікту як соціального феномена;
- класифікацію юридичних конфліктів;
- структуру юридичних конфліктів;
- динаміку юридичних конфліктів;
- зміст управління юридичними конфліктами;
- форми та механізми урегулювання юридичних конфліктів;
- квазіюридичні методи урегулювання юридичних конфліктів;

- психологічні особливості поведінки особистості в умовах юридичного конфлікту;
- технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті.

А також *уміти*:

- застосовувати методи юридичної конфліктології у практичній діяльності;
- використовувати психологічні знання при розв'язанні питань цивільно-правового регулювання;
- аналізувати зміст та структуру юридичного конфлікту;
- прогнозувати, запобігати, урегульовувати юридичні конфлікти;
- використовувати технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті;
- проводити переговори з розв'язання юридичних конфліктів та суперечностей;
- застосовувати методики психологічного захисту в конфліктних ситуаціях.

Активізація вивчення студентами дисципліни “Юридична конфліктологія”:

- а) формування у студентів навичок самостійного опрацювання навчальної та наукової літератури у процесі підготовки питань, що виносяться на семінарське заняття, а також під час самостійного написання рефератів;
- б) заохочення студентів до активної роботи з обговорення питань методики викладання;
- в) розвиток умінь творчо мислити, самостійно формулювати, викладати та аргументувати свої думки;
- г) вироблення у студентів здатності самостійно аналізувати конфліктні явища;
- д) розвиток у студентів умінь застосовувати здобуті знання в ефективній професійній діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ЮРИДИЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля та теми
	Змістовий модуль I. Вступ до юридичної конфліктології
1	Методологічні засади юридичної конфліктології
2	Поняття, структура та динаміка юридичного конфлікту
	Змістовий модуль II. Юридичні конфлікти: поняття, види, способи розв’язання
3	Типологія та види юридичних конфліктів
4	Управління, розв’язання та запобігання юридичним конфліктам
	Змістовий модуль III. Особистість в умовах юридичного конфлікту
5	Особистість в умовах юридичного конфлікту
6	Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“ЮРИДИЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ”

Змістовий модуль I. Вступ до юридичної конфліктології

Тема 1. Методологічні засади юридичної конфліктології.

Тема 2. Поняття, структура та динаміка юридичного конфлікту.

Змістовий модуль II. Юридичні конфлікти: поняття, види, способи розв’язання

Тема 3. Типологія та види юридичних конфліктів.

Тема 4. Управління, розв’язання та запобігання юридичним конфліктам.

Змістовий модуль III. Особистість в умовах юридичного конфлікту

Тема 5. Особистість в умовах юридичного конфлікту.

Тема 6. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті.

ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

Змістовий модуль I. Вступ до юридичної конфліктології

Тема 1. Методологічні засади юридичної конфліктології

1. Ранні та загальнонаукові погляди на конфлікти.
2. Філософсько-соціологічні погляди на конфлікти.
3. Психологічні концепції конфлікту.
4. Конфліктологія як наука, та її галузь — юридична конфліктологія.

Література [12; 14; 15; 18–20; 23; 28; 30; 31; 38; 75–77]

Тема 2. Поняття, структура та динаміка юридичного конфлікту

1. Поняття юридичного конфлікту.
2. Структура юридичного конфлікту.
3. Динаміка юридичного конфлікту.

Література [14; 18–20; 23; 28; 30; 31; 38; 48; 75–77]

Змістовий модуль II. Юридичні конфлікти: поняття, види, способи розв'язання

Тема 3. Типологія та види юридичних конфліктів

1. Типологія юридичного конфлікту.
2. Характеристика окремих видів юридичних конфліктів.

Література [18–20; 27; 31; 38; 58; 75–77]

Тема 4. Управління, розв'язання та запобігання юридичним конфліктам

1. Проблема управління конфліктом у сучасній конфліктології.
2. Управління конфліктами у правовій сфері.
3. Неформальні та квазіюридичні способи розв'язання правових конфліктів.
4. Юридичні способи розв'язання правових конфліктів.

Література [2; 4; 5; 8; 10; 14; 18–20; 27; 31; 37; 38; 48; 58; 59; 75–77]

Змістовий модуль III. Особистість в умовах юридичного конфлікту

Тема 5. Особистість в умовах юридичного конфлікту

1. Психологічні особливості поведінки особистості в умовах юридичного конфлікту.
2. Моделі поведінки особистості в конфлікті.
3. Типи конфліктних особистостей.
4. Психологічний захист особистості в ситуації юридичного конфлікту.

Література [10; 13; 14; 31; 45; 53; 55]

Тема 6. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті

1. Соціально-психологічна характеристика конфліктів у діяльності юристів.
2. Психологічні умови ефективного спілкування в умовах юридичного конфлікту.
3. Психологічні умови раціональної поведінки юриста в умовах конфлікту.
4. Психологія переговорного процесу у розв'язанні конфліктів.

Література [7; 22; 31; 34; 52; 57; 70–72]

ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

На першому занятті викладач ознайомлює студентів з основними вимогами, що висувуються з боку кафедри історії та теорії держави і права, щодо підготовки до семінарських занять.

При підготовці до семінарських занять студент має опрацювати рекомендовану літературу. У робочому зошиті законспектувати найважливіші джерела згідно з планом, передбаченим для семінарських занять, скласти розгорнутий план чи тези виступу.

Семінарські заняття можуть проводитися в різних формах: усного опитування, співбесіди, творчої дискусії, заслуховування підготовлених рефератів, перевірки завдань для самостійної роботи, перевірки конспектів, поточних контрольних робіт та ін.

Вивчення найважливіших і складніших питань передбачає підготовку студентами рефератів за темами, які додаються до плану семінарського заняття. При підготовці реферату студенти мають використовувати не тільки основну, а й додаткову літературу. Найґрунтовніші реферати заслуховуються на семінарських заняттях, а також використовуються при проведенні студентських наукових конференцій.

До кожного семінарського заняття пропонуються питання для самостійної роботи і самоконтролю студентів, підготовка відповідей на які є обов'язковою. Відповіді на питання для самостійної роботи і самоконтролю викладаються в письмовій формі в зошиті для самостійних завдань. З метою перевірки рівня засвоєння матеріалу та здатності самостійно і творчо мислити для виконання деяких завдань студентам пропонується така форма роботи, як складання схем та ілюстрацій до вивченого матеріалу. Це передбачає ознайомлення з додатковою літературою.

Наприкінці семінарського заняття викладач робить висновки з питань теми, підкреслює позитивні і негативні аспекти у відповідях студентів, виставляє оцінки, дає завдання на наступне заняття.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Основною формою контролю самостійної роботи студентів протягом семестру є перевірка та рецензування контрольних робіт. Контрольні роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення та узагальнення знань, виявлення уміння їх застосовувати. Оцінки

за результатами перевірки контрольних робіт студентів проставляють у відомості обліку виконання контрольних робіт. Контрольна робота, виконана не за заданим варіантом, повертається студентові без перевірки із зазначенням причини повернення.

Загальний обсяг контрольної роботи повинен бути в межах 15–20 сторінок друкованого тексту (або 30 сторінок рукописного) через півтора міжрядних інтервали.

При виконанні контрольної роботи слід використовувати літературу, яка зазначена у програмі навчальної дисципліни, враховуючи зміни у законодавстві України.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Опрацювати основну літературу з навчальних тем.
2. Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять.
3. Ознайомитися з додатковою літературою з навчальних тем.
4. Підготувати реферати з тем, винесених на відповідний модульний контроль.

Індивідуально-консультативна робота передбачає індивідуальні та групові консультації із студентами, які недостатньо засвоїли навчальний матеріал з курсу “Юридична конфліктологія”, а також відпрацювання студентами пропущених занять та незадовільних оцінок.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Об'єктами контролю є навчальна діяльність студентів на семінарських заняттях, де перевіряється рівень засвоєння ними матеріалу, викладеного на лекціях, закріпленого під час самостійної підготовки та індивідуальної роботи з додатковою літературою і джерелами українського права.

До контрольних заходів належить модульний і підсумковий контроль.

Модульний контроль передбачає:

- усне опитування з питань, передбачених планами семінарських занять;

- перевірку самостійної роботи, ведення планів-конспектів занять;
- виконання практичних завдань
- виконання рубіжної контрольної роботи.

Рубіжна контрольна робота передбачає письмове виконання контрольної роботи за варіантами.

Підсумковий контроль здійснюється під час заліків та іспитів.

**КРИТЕРІЇ
ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ЮРИДИЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ”**

Поточне та підсумкове оцінювання знань з дисципліни “Юридична конфліктологія” здійснюється за чотирибальною системою: “відмінно” (5), “добре” (4), “задовільно” (3), “незадовільно” (2).

Оцінка “відмінно” (5) виставляється у тому разі, якщо студент продемонстрував цілісне і повне розуміння вивченого навчального матеріалу, його зв’язок з попереднім матеріалом; показав чітке знання наукової термінології, вміння застосовувати здобуті знання у практичній діяльності.

Оцінку “добре” (4) виставляється у тому разі, якщо студент загалом орієнтується в навчальному матеріалі, правильно використовує наукову термінологію, вміє застосовувати здобуті знання у практичній діяльності.

Оцінка “задовільно” (3) виставляється у тому разі, якщо студент недостатньо знає матеріал, у його знаннях є суттєві прогалини, він не розуміється в деяких наукових категоріях, але вміє застосовувати знання у практичній діяльності.

Оцінка “незадовільно” (2) виставляється у тому разі, якщо студент не володіє навчальним матеріалом, не розуміється в наукових категоріях, не вміє застосовувати здобуті знання у практичній діяльності.

По завершенні вивчення навчального предмета “Юридична конфліктологія” студенти складають залік.

Оцінка “зараховано” виставляється у тому разі, якщо студент загалом орієнтується в навчальному матеріалі, використовує нау-

кову термінологію, вміє застосовувати здобуті знання у практичній діяльності.

Оцінка “не зараховано” виставляється у тому разі, якщо студент не володіє навчальним матеріалом, не розуміється у наукових категоріях, не вміє застосовувати здобуті знання у практичній діяльності.

Відповідно до вимог Болонської угоди оцінювання успішності знань студентів може здійснюватися за шкалою ECTS.

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ШКАЛИ ОЦІНЮВАННЯ ECTS З НАЦІОНАЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ОЦІНЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною системою	Оцінка за системою КНУВС
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	90–100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	82–89
C	ДОБРЕ – загалом правильна робота з певною кількістю значних помилок		75–81
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	69–74
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–68
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати	2 (незадовільно)	35–59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1–34

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Предмет, завдання та сучасні проблеми юридичної конфліктології як міждисциплінарної галузі знань.
2. Поняття конфлікту, його сутність та функції.
3. Аналітика конфлікту.
4. Рушійні сили та мотивація конфлікту.
5. Структура конфлікту.
6. Визначення основних структурних елементів конфлікту.
7. Поняття конфліктної ситуації.
8. Сприйняття конфліктної ситуації.
9. Соціальне напруження. Вплив соціального напруження на поведінку.
10. Напруження та соціальні суперечності.
11. Причини конфліктів.
12. Конфліктні інтереси.
13. Динаміка конфлікту.
14. Специфіка та поняття юридичного конфлікту.
15. Типологія юридичного конфлікту.
16. Спрямованість розвитку юридичного конфлікту.
17. Стадії та фази юридичного конфлікту.
18. Фінал юридичного конфлікту.
19. Форми завершення юридичного конфлікту.
20. Учасники юридичного конфлікту.
21. Позиція учасника юридичного конфлікту.
22. Класифікація юридичного конфлікту за галузями права.
23. Класифікація юридичного конфлікту за природою належних правових норм.
24. Класифікація юридичного конфлікту за системою державних правозастосовних органів.
25. Конфлікти в нормативно-правовій сфері.
26. Юридичні конфлікти в господарських відносинах.
27. Юридичні конфлікти в комерційних відносинах.
28. Юридичні конфлікти у фінансових відносинах.
29. Юридичні аспекти екологічних конфліктів.
30. Трудові конфлікти.
31. Кримінальні конфлікти.
32. Кримінально-процесуальні конфлікти.

33. Процесуальний конфлікт як система правовідносин.
34. Виникнення та розвиток конфлікту залежно від позиції учасників процесу.
35. Юридичні аспекти міжнародних конфліктів.
36. Взаємодія міжнародних конфліктів та міжнародного права.
37. Консенсус у правовій сфері як вирішення конфлікту.
38. Вирішення та попередження конфлікту в системі розподілу влад.
39. Конфлікт на парламентському рівні та підходи до його розв'язання.
40. Конфлікт у конституційному правосудді.
41. Конфлікт у цивільному судочинстві.
42. Конфлікт у господарському судочинстві.
43. Конфлікт у кримінальному судочинстві.
44. Конфлікт міжнародно-правових процедур.
45. Загальний зміст управління конфліктом: прогнозування, запобігання, стимулювання, регулювання та розв'язання.
46. Шляхи запобігання конфлікту. Вимушені та превентивні форми запобігання конфлікту.
47. Стимулювання конфлікту, його форми та засоби.
48. Технології регулювання конфлікту: інформаційні, комунікативні, соціально-психологічні, організаційні.
49. Передумови, форми та засоби розв'язання конфліктів.
50. Усунення причин юридичних конфліктів на загальносоціальному та психологічному рівнях, запобігання міжособовим кримінальним конфліктам.
51. Методи підтримки співробітництва в юридичному конфлікті: згода, практична емпатія, збереження репутації, взаємодоповнення, виключення соціальної дискримінації.
52. Судовий контроль за розслідуванням як форма розв'язання конфлікту.
53. Запобігання та подолання процесуального конфлікту.
54. Подолання конфлікту та заходи процесуального та психічного впливу.
55. Форми та механізми розв'язання конфлікту.
56. Тлумачення Конституції як розв'язання конституційного конфлікту.

57. Гармонізація правових актів як запобігання юридичним конфліктам: поняття та способи.
58. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: неформальний арбітраж.
59. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: посередництво.
60. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: нейтральний слухач.
61. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: співдія.
62. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: змішані способи.
63. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: двохколіїний підхід.
64. Психологічні особливості особистості в умовах юридичного конфлікту.
65. Комунікативні здібності в умовах юридичного конфлікту.
66. Урахування особливостей темпераменту в конфліктній ситуації.
67. Екстраверти та інтроверти в умовах юридичного конфлікту.
68. Мобільність та ригідність в умовах юридичного конфлікту.
69. Моделі поведінки особистості у практиці розв'язання юридичного конфлікту та їх характеристика.
70. Стратегії поведінки особистості у практиці розв'язання юридичного конфлікту (примус, відхід, уступка, компроміс, співробітництво).
71. Психологічні властивості міжособистісних відносин у юридичному конфлікті (симпатії-антипатії, взаємовплив, співпереживання, взаєморозуміння).
72. Типи конфліктних особистостей. Конфліктна особистість демонстративного, ригідного, некерованого, педантичного та "безконфліктного" типів.
73. Застосування теорії акцентуації особистості (К. Леонгард, А. Є. Лічко) у практиці розв'язання юридичного конфлікту.
74. Психологічний захист особистості в ситуації юридичного конфлікту.
75. Психологічний вплив на елементи юридичного конфлікту: учасники, мотиви поведінки, об'єкти, сили та засоби протидії.

76. Моделі та стратегії поведінки особистості в ситуації юридичного конфлікту, їх характеристика.
77. Характеристика комунікативного, інтерактивного та перцептивного аспектів спілкування юриста в конфліктній ситуації.
78. Правила та норми спілкування в умовах юридичного конфлікту.
79. Використання юристом невербальних засобів спілкування в конфліктній ситуації.
80. Соціально-психологічна характеристика конфліктів у діяльності юристів (внутрішньоособистісні, міжособистісні, групові).
81. Технології раціональної поведінки юриста в умовах конфлікту.
82. Забезпечення конструктивної поведінки сторін юридичного конфлікту.
83. Застосування юристом способів психологічної корекції та самоконтролю емоцій у ситуації конфлікту.
84. Самооцінка раціональної поведінки особистості в умовах юридичного конфлікту.
85. Психологія переговорного процесу з розв'язання юридичних конфліктів.
86. Моделі поведінки сторін, маніпулятивні технології у практиці розв'язання юридичного конфлікту.
87. Технології стратегій і тактик у практиці розв'язання юридичного конфлікту.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Змістовий модуль I

1. Предмет, завдання та сучасні проблеми юридичної конфліктології як міждисциплінарної галузі знань.
2. Поняття конфлікту, його сутність та функції.
3. Аналітика конфлікту.
4. Рушійні сили та мотивація конфлікту.
5. Структура конфлікту.
6. Визначення основних структурних елементів конфлікту.
7. Поняття конфліктної ситуації.
8. Сприйняття конфліктної ситуації.
9. Соціальне напруження. Вплив соціального напруження на поведінку.

10. Напруження та соціальні суперечності.
11. Причини конфліктів.
12. Конфліктні інтереси.
13. Динаміка конфлікту.
14. Стадії та фази юридичного конфлікту.
15. Фінал юридичного конфлікту.
16. Форми завершення юридичного конфлікту.

Змістовий модуль II

17. Специфіка та поняття юридичного конфлікту.
18. Типологія юридичного конфлікту.
19. Спрямованість розвитку юридичного конфлікту.
20. Учасники юридичного конфлікту.
21. Позиція учасника юридичного конфлікту.
22. Класифікація юридичного конфлікту за галузями права.
23. Класифікація юридичного конфлікту за природою належних правових норм.
24. Класифікація юридичного конфлікту за системою державних правозастосовних органів.
25. Конфлікти в нормативно-правовій сфері.
26. Юридичні конфлікти в господарських відносинах.
27. Юридичні конфлікти в комерційних відносинах.
28. Юридичні конфлікти в фінансових відносинах.
29. Юридичні аспекти екологічних конфліктів.
30. Трудові конфлікти.
31. Кримінальні конфлікти.
32. Кримінально-процесуальні конфлікти.
33. Процесуальний конфлікт як система правовідносин.
34. Виникнення та розвиток конфлікту залежно від позиції учасників процесу.
35. Юридичні аспекти міжнародних конфліктів.
36. Взаємодія міжнародних конфліктів та міжнародного права.
37. Консенсус у правовій сфері як розв'язання конфлікту.
38. Розв'язання та запобігання конфлікту в системі розподілу влад.
39. Конфлікт на парламентському рівні та підходи до його розв'язання.
40. Конфлікт у конституційному правосудді.
41. Конфлікт у цивільному судочинстві.

42. Конфлікт у господарському судочинстві.
43. Конфлікт у кримінальному судочинстві.
44. Конфлікт міжнародно-правових процедур.
45. Загальний зміст управління конфліктом: прогнозування, запобігання, стимулювання, регулювання та розв'язання.
46. Шляхи запобігання конфлікту. Вимушені та превентивні форми запобігання конфлікту.
47. Стимулювання конфлікту, його форми та засоби.
48. Технології регулювання конфлікту: інформаційні, комунікативні, соціально-психологічні, організаційні.
49. Передумови, форми та засоби розв'язання конфліктів.
50. Усунення причин юридичних конфліктів на загальносоціальному та психологічному рівнях, запобігання міжособовим кримінальним конфліктам.
51. Методи підтримки співробітництва в юридичному конфлікті: згода, практична емпатія, збереження репутації, взаємодоповнення, виключення соціальної дискримінації.
52. Судовий контроль за розслідуванням як форма розв'язання конфлікту.
53. Запобігання та подолання процесуального конфлікту.
54. Подолання конфлікту та заходи процесуального та психічного впливу.
55. Форми та механізми розв'язання конфлікту.
56. Тлумачення Конституції як розв'язання конституційного конфлікту.
57. Гармонізація правових актів як запобігання юридичним конфліктам: поняття та способи.
58. Квазіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: неформальний арбітраж.
59. Квазіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: посередництво.
60. Квазіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: нейтральний слухач.
61. Квазіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: співдія.
62. Квазіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: змішані способи.
63. Квазіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: двохколіїний підхід.

Змістовий модуль III

64. Психологічні особливості особистості в умовах юридичного конфлікту.
65. Комунікативні здібності в умовах юридичного конфлікту.
66. Урахування особливостей темпераменту в конфліктній ситуації.
67. Екстраверти та інтроверти в умовах юридичного конфлікту.
68. Мобільність і ригідність в умовах юридичного конфлікту.
69. Моделі поведінки особистості у практиці розв'язання юридичного конфлікту та їх характеристика.
70. Стратегії поведінки особистості у практиці розв'язання юридичного конфлікту (примус, відхід, уступка, компроміс, співробітництво).
71. Психологічні властивості міжособистісних відносин у юридичному конфлікті (симпатії-антипатії, взаємовплив, співпереживання, взаєморозуміння).
72. Типи конфліктних особистостей. Конфліктна особистість демонстративного, ригідного, некерованого, педантичного та “безконфліктного” типів.
73. Застосування теорії акцентуації особистості (К. Леонгард, А. Є. Лічко) у практиці розв'язання юридичного конфлікту.
74. Психологічний захист особистості в ситуації юридичного конфлікту.
75. Психологічний вплив на елементи юридичного конфлікту: учасники, мотиви поведінки, об'єкти, сили та засоби протидії.
76. Моделі та стратегії поведінки особистості в ситуації юридичного конфлікту, їх характеристика.
77. Характеристика комунікативного, інтерактивного та перцептивного аспектів спілкування юриста в конфліктній ситуації.
78. Правила та норми спілкування в умовах юридичного конфлікту.
79. Використання юристом невербальних засобів спілкування в конфліктній ситуації.
80. Соціально-психологічна характеристика конфліктів в юридичній діяльності (внутрішньоособистісні, міжособистісні, групові).
81. Технології раціональної поведінки юриста в умовах конфлікту.
82. Забезпечення конструктивної поведінки сторін юридичного конфлікту.
83. Застосування юристом способів психологічної корекції та самоконтролю емоцій в ситуації конфлікту.

84. Самооцінка раціональної поведінки особистості в умовах юридичного конфлікту.
85. Психологія переговорного процесу з розв'язання юридичних конфліктів.
86. Моделі поведінки сторін, маніпулятивні технології у практиці розв'язання юридичного конфлікту.
87. Технології стратегій і тактик у практиці розв'язання юридичного конфлікту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України. — К., 1997.
2. Анищупов А. Я., Мальшев А. А. Введение в конфликтологию. — К., 1996.
3. Анищупов А. Я., Штилов А. И. Конфликтология. — М., 1999.
4. Баев О. Я. Конфликты в деятельности следователя. — Воронеж, 1981.
5. Бандурка А. М., Друзь В. А. Конфликтология: Учеб. пособие. — Харьков, 1997.
6. Бекешкіна І. Е. Конфліктологічний підхід до сучасної ситуації в Україні. — К., 1994.
7. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. — СПб., 1992.
8. Бойко В. Ф., Євдокімов В. О., Юлдашев О. Х. Право людини на правосуддя (Судове право України): Навч. посіб. — К., 2003.
9. Бородкин Ф. М., Коряк Н. М. Внимание, конфликт! — Новосибирск, 1989.
10. Васильєв В. Л. Юридическая психология. — СПб., 1997.
11. Верещак В. М. Судовий компроміс у кримінальному судочинстві // Вісн. Верховного Суду України. — 2000. — № 1.
12. Ворожейкин И. Е., Кибанов А. Я., Захаров Д. К. Конфликтология: Учебник. — М., 2000.
13. Гірник А. М. Посередництво в трудових конфліктах. — К., 1998.
14. Грیشина Н. В. Психология конфликта. — СПб., 2000.
15. Дарендорф Р. Элементы теории социального конфликта // Социологические исследования. — 1994. — № 5.
16. Громова О. Н. Конфликтология: Курс лекцій. — М., 2000.
17. Грзузінова Л. П. Трудові спори: Навч. посіб. — К., 2002.

18. *Дмитриев А. В.* Конфликтология: Учеб. пособие. — М., 2000.
19. *Дмитриев А., Кудрявцев В., Кудрявцев С.* Введение в общую теорию конфликтов: Юридическая конфликтология. Ч.1. — М., 1993.
20. *Дмитриев А. В.* и др. Основы конфликтологии: Учеб. пособие / Под ред. академика РАН В. Н. Кудрявцева. — М., 1997.
21. *Донченко Е. А., Титаренко Т. М.* Личность: конфликт, гармония. — К., 1989.
22. *Дороніна М. С.* Культура спілкування ділових людей — К., 1997.
23. *Дружинин В. В., Конторов Д. С., Конторов М. Д.* Введение в теорию конфликта. — М., 1989.
24. *Ден Д.* Преодоление разногласий. — СПб., 1994.
25. *Емельянов С. М.* Практикум по конфликтологии. — СПб., 2000.
26. *Запрудский Ю. Г.* Социальный конфликт (политологический анализ). — Ростов н/Д, 1992.
27. *Зеркин Д. П.* Основы конфликтологии. — Ростов н/Д, 1998.
28. *Здравомыслов А. Г.* Социология конфликта. — М., 1995.
29. *Зигерт В., Ланг Л.* Руководить без конфликтов. — М., 1990.
30. *Иванов В. Н., Смолянский В. Г.* Конфликты и конфликтология. — М., 1994.
31. *Иванов В. М., Иванова О. В.* Юридична конфліктологія. — К.: МАУП, 2004.
32. *Ишмуратов А. Т.* Конфлікт і згода: Основи когнітивної теорії конфліктів. — К., 1996.
33. *Ишмуратов А. Т., Бобровник С. В.* Конфліктологія юридична // Юридична енциклопедія: У 6 т. / Редкол. Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. — К., 2001. — Т. 3. — С. 336–337.
34. *Карнеги Д.* Как приобретать друзей и оказывать влияние на людей. — К., 1989.
35. *Козырев Г. И.* Введение в конфликтологию. — М., 1999.
36. *Коллизионное право: учебное и научно-практическое пособие / Ю. А. Тихомиров.* — М., 2003.
37. *Конфликтология: Учебник / Под ред. А. С. Кармина.* — СПб., 1999.
38. *Конфліктологія: Підручник / За ред. Л. М. Герасіної та М. І. Панова.* — Харків, 2002.
39. *Конфліктологічна експертиза: теорія і методика / Редкол.: А. М. Гірник (голова) та ін.* — К., 1999.

40. *Корнелиус Х., Фэйр Ш.* Выиграть может каждый. Как разрешать конфликты. — М., 1992.
41. *Кудрявцев С. В.* Конфликт и насильственное преступление. — М., 1991.
42. *Леванский В. А.* Моделирование в социально-правовых исследованиях. — М., 1986.
43. *Левин Курт.* Разрешение социальных конфликтов. — СПб., 2000.
44. *Линчевский Э. Э.* Контакты и конфликты. — М., 2000.
45. *Ложкін Г. В., Сьомін С. В., Петровська Т. В.* та ін. Конфлікти у сумісній діяльності. — К., 1997.
46. *Ложкин Г. В., Повакель Н. И.* Практическая психология конфликта: Учеб. пособие. — К., 2000.
47. *Лупьян Я. А.* Барьеры обвинения, конфликты, стрес. — Минск, 1986.
48. *Мадіссон В.* Правова конфліктологія та юридичний конфлікт у приватних правовідносинах // Право України. — 2003. — № 9. — С. 39–44.
49. *Марков Г. Н.* Справочник по конфликтологии, общению и менеджменту. — СПб., 2000.
50. *Мастенбрук У.* Управление конфликтными ситуациями и развитие организации. — М., 1996.
51. *Нескороджена Л. Л.* Мирова угода та угода про визнання вини: можливість їх застосування в кримінальному процесі України // Вісн. Верховного Суду України. — 2001. — № 1.
52. *Обозов Н. Н., Щекин Г. В.* Психология работы с людьми: Учеб. пособие. — 5-е изд., стереотип. — К., 1999.
53. *Петровский А. В.* Введение в психологию. — М., 1995.
54. *Пірен М. І.* Основи конфліктології. — К., 1997.
55. *Психология конфликта: Хрестоматия / Сост. и общ. ред. Н. В. Гришиной.* — СПб., 2001.
56. *Пушмин С. А.* Мирные средства разрешения международных споров. — Ярославль, 1981.
57. *Скотт Дж. Г.* Конфликты, пути их преодоления. — К., 1991.
58. *Социальные конфликты в современной России: проблемы анализа и регулирования.* — М., 1999.
59. *Усатий Г. О.* Кримінально-правовий компроміс. — К., 2001.
60. *Уткин С. А.* Конфликтология. Теория и практика. — М., 1998.
61. *Филимонов Н. В.* Конфликтные ситуации в деятельности оперуполномоченных аппаратов уголовного розыска. — Омск, 1985.

62. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию или переговоры без поражения. — М., 1990.
63. Фрейд З. Введение в психоанализ: Лекции. — М., 1989.
64. Фролов С. Ф. Социология: сотрудничество и конфликты. — М., 1997.
65. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности. — М., 1994.
66. Чумиков А. Н. Социально-политический конфликт: теоретические и прикладные аспекты. — М., 1993.
67. Херсонский Б. Г., Дворяк С. В. Психология и психопрофилактика семейных конфликтов. — К., 1991.
68. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. — СПб., 1997.
69. Шейнов В. П. Конфликты в нашей жизни и их разрешение. — Мн., 1996.
70. Щекин Г. В. Визуальная психодиагностика и ее методы. — К., 1992.
71. Щекин Г. В. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению. — К., 2001.
72. Щекин Г. В. Организация и психология управления персоналом. — К., 2002.
73. Шостром Е. Анти-Карнеги или человек-манипулятор. — М., 1994.
74. Юнг К. Конфликты детской души. — М., 1995.
75. Юридическая конфликтология. — Ч.2: Юридический конфликт: Сферы и механизмы / О. Л. Дубовик, В. Н. Кудрявцев, С. В. Кудрявцев и др. — М., 1994.
76. Юридическая конфликтология. — Ч. 3: Юридический конфликт: Процедуры разрешения / О. В. Бойков, Н. В. Варламова, Н. Б. Пархоменко и др. — М., 1995.
77. Юридическая конфликтология / О. В. Бойков, Н. Н. Варламова, А. В. Дмитриев и др.; В. Н. Кудрявцев (отв. ред.). — М., 1995.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Юридична конфліктологія” ..	5
Зміст дисципліни “Юридична конфліктологія”	5
Плани лекцій	6
Вказівки до самостійного вивчення програмного матеріалу .	8
Вказівки до виконання контрольної роботи	8
Завдання для самостійної роботи	9
Система поточного та підсумкового контролю	9
Критерії оцінювання знань студентів з дисципліни “Юридична конфліктологія”	10
Таблиця відповідності шкали оцінювання ECTS з національною системою оцінювання в Україні	11
Контрольні питання.....	12
Питання для самоконтролю	15
Список літератури	19

Відповідальний за випуск   *А. Д. Вегеренко*
Редактор   *С. Г. Рогузько*
Комп’ютерне верстання   *А. М. Голянда*

Зам. № ВКЦ-4233

Формат 60x84/16 . Папір офсетний.
Друк ротатійний графаретний. Наклад 50 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*